

# Socialstyrelsen städar bort kompetenskraven



**Storstädning.** När Socialstyrelsen rensar i sin dokumentsamling har kompetensbeskrivningen för sjukgymnaster upphört att gälla.

Socialstyrelsen städar i sin dokumentsamling. En hel del allmänna råd och föreskrifter har passerat bäst-före-datum, och allt som inte "håller formen" ska bort. Bland gamla författningar som därmed slutar gälla märks "Socialstyrelsens allmänna råd om kompetenskrav för anställning som sjukgymnast". På LSR är man överraskad över beslutet.

DET VAR MED stor förvåning som Per Löwén, förbundsjurist och förhandlingschef på LSR, läste meddelandet från Socialstyrelsen: De allmänna råden om kompetenskrav för anställning som sjukgymnast (SOSFS 1998:14) slutade gälla den 28 februari i år.

– Det som förvånade mig mest var att ingen från Socialstyrelsen tog kontakt med oss om detta i förväg. Vi deltog väldigt aktivt i Socialstyrelsens arbete med att ta fram råden och den tillhörande rapporten för tio år sedan. Därför hade det känts bra med en förhandskontakt och en förklaring till varför råden nu skulle upphöra att gälla, och hur Socialstyrelsen nu ställer sig till rapporten där kompetenskraven beskrivs mer i detalj.

Kompetensbeskrivningarna var avsedda att visa vilka grundläggande krav på yrkeskunnande inom olika verksamheter som Socialstyrelsen ställer på en sjukgymnast. Verksamheterna var i rapporten indelade i sex specialområden och kompetensbeskrivningarna var tänkta att kunna användas som instrument för Socialstyrelsens eget arbete med tillsyn, uppföljning och utvärdering. Därmed skulle de också fungera som vägledning för arbetsgivare, för sjukgymnasterna själva och för grundutbildningarna i sin utbildningsplanering.

Enligt Anna-Karin Gullberg, handlägg-

gare på Socialstyrelsen, ingår förändringen i en pågående översyn av Socialstyrelsens författningssamling, SOSFS, och den särskilda skriftserien Allmänna råd från Socialstyrelsen.

– Som ett första steg har vi gjort en översyn av samtliga författningar som har utfärdats före den 1 juli 2000. De författningar som inte har den form som föreskrifter måste ha enligt författningssamlingsförordningen tas bort. Det finns också en del författningar som inte längre är aktuella eller som har förlorat sin betydelse efter inträdet i EU, de tas också bort. Tanken är att Socialstyrelsen inte längre ska ge ut allmänna råd utan bara föreskrifter som är juridiskt bindande, berättar hon.

”Tanken är att Socialstyrelsen inte längre ska ge ut allmänna råd utan bara föreskrifter som är juridiskt bindande”

**EN SORTS STORSTÄDNING** bland dokumenten med andra ord. I fortsättningen kommer Socialstyrelsen visserligen att ge råd, men bara när det gäller komplicerad lagstiftning, som till exempel den nya patientlagen, och då i form av handböcker. Innehållet i rapporten om de sex specialområdenas kompetenskrav för sjuk-

gymnaster är emellertid fortfarande aktuellt, säger Anna-Karin Gullberg.

– Vi kommer inte att nytrycka den eftersom de allmänna råden som den hör till försvinner, men LSR får gärna använda den i samtal med arbetsgivare och liknande, säger hon.

Per Lowén konstaterar dock att en rapport som baserats på Socialstyrelsens allmänna råd förlorar sin betydelse när råden upphört att gälla.

**VILKEN BETYDELSE** de allmänna råden och den tillhörande rapporten med kompetensbeskrivningar egentligen har haft är svårt att få en klar bild av. Någon utvärdering av hur de påverkat sådant som tjänstestruktur, lönesättning och möjligheterna att få arbetsgivaren att betala för kompetensutveckling har LSR inte gjort. Raija Tyni-Lenné, tidigare förbundsordförande i LSR och numera verksamhetschef för sjukgymnastiken på Karolinska Universitetssjukhuset, anser att Socialstyrelsens allmänna råd haft stor betydelse för kompetensutveckling, tjänstestruktur och löneutveckling för sjukgymnasterna inom hennes verksamhet. Även Marianne Björklund, vice ordförande i LSR:s Norrbottendistrikt, tycker att det är synd att de allmänna råden försvinner.

– Vi har tack vara kompetensbeskrivningarna i år fått igenom att vissa tjänster behöver en magisterutbildad sjukgymnast, och det kan kanske bli svårare att få gehör för sådana krav när vi inte

## FAKTA

### Dessa föreskrifter gäller fortfarande

Hälsa- och sjukvårdslagen, HSL (SFS 1982:763)

Lagen om yrkesverksamhet på hälso- och sjukvårdens område, LYHS (SFS 1998:531)

Socialstyrelsens föreskrifter om ledningssystem för kvalitet och patientsäkerhet i hälso- och sjukvården (SOSFS 2005:12)

### Denna har upphört

Socialstyrelsens allmänna råd om kompetenskrav för anställning som sjukgymnast (SOSFS 1998:14)

kan hänvisa till Socialstyrelsens råd, befarar hon. Risken finns att en sjukgymnast betraktas som utbytbar mot vilken sjukgymnast som helst.

Agneta Engvall, ombudsman i Uppsala, menar däremot att de allmänna råden inte haft någon effekt.

– Vi har försökt att få våra arbetsgivare att se råden som rekommendationer som man har ett ansvar för att efterleva, men det har vi inte lyckats med! Vi hade hoppats att Socialstyrelsen tydligt skulle ha markerat ”Allmänna råd” till exempel vid tillsyn, men det har jag förstått att man inte har gjort.

HILDA ZOLLITSCH GRILL